

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р **Иванка Василева Асенова**, преподавател в катедра Психология на Философски факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград

на дисертационния труд на **Ива Иванова Копринкова-Илиева** на тема: „**Емоционална лицева перцепция, емпатия и агресия в начална училищна възраст**“, за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2 Психология, научна специалност 05.06.05. Педагогическа и възрастова психология.

1. Общо представяне на докторанта и процедурата

Автор на дисертационния труд е Ива Копринкова-Илиева, докторант към катедра „Психология“ при Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“, с научен ръководител проф. д-р Иванка Асенова.

Ива Копринкова-Илиева е родена в град София. През 2011 г. завършва бакалавърска степен по Психология, а през 2013 г. и магистърска степен по Юридическа психология в ЮЗУ „Неофит Рилски“. През 2015 г. е зачислена за редовно обучение в докторска програма по Възрастова и Педагогическа психология в катедра Психология на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Процедурата по защита на Ива Копринкова-Илиева е открита в редовния срок, в рамките на една година след отчисляването ѝ.

Представеният от докторанта комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с Вътрешните правила за развитие на академичния състав ЮЗУ „Неофит Рилски“ и съдържа всички изискуеми документи: дисертационен труд, автореферат, списък на 9 научни

публикации, 6 от които по темата на дисертацията, и приноси от проведеното изследване.

2.Значимост и актуалност на темата на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд цели проучването на онтогенетичното развитие на способността за идентифициране на лицеви емоции, на способността за емпатия и на агресията, както и на връзката между тях, конкретно в периода на начална училищна възраст. От изследователска гледна точка тази тема е силно атрактивна, поради все още многото неизвестни по отношение на динамиката на взаимодействието между когнитивните и личностните фактори и тяхната детерминираност.

3. Обща оценка на дисертационния труд

Структурата на дисертационния труд отговаря на изискванията за написване на научен труд, представящ научно изследване. Общият обем на разработката е 220 страници, а структурата е класическа – увод, три глави, обобщение, препоръки, приноси, литература и приложения. Използвани са общо 622 литературни източника, от които само 18 на кирилица, а останалите са на латиница. Докторантката е онагледила текстовото изложение с 42 таблици и 4 фигури.

В увода докторантката обосновава актуалността на избрания от нея проблем и представя своята цел да изследва непроучвания до този момент у нас проблем за ефекта на възрастта и пола върху способността за емоционална лицева перцепция, емпатията и агресията, и връзката между тях при деца в начална училищна възраст.

Теоретичната част обхваща 70 страници и е представена в първа глава на ръкописа. Теоретичната рамка на проблема е всеобхватна и разглежда подробно съвременното концептуализиране на трите изследвани психологични конструкта: емоционална лицева перцепция, емпатия и агресия. Ива Копринкова-Илиева е анализирала внушително количество литературни данни по изследвания проблем, за което свидетелства впечатляващо обширната библиография.

Втора глава на дисертационния труд представя емпиричния дизайн на изследването. Последователно и аргументирано са очертани теоретичните предпоставки за провеждане на емпиричното проучване. Ясно са описани целта и конкретните задачи на изследването, коректно и точно са формулирани хипотезите. Адекватно подобрите спрямо изследователската цел методики са подробно представени. Това са адаптираните за българската популация и за конкретния възрастов период въпросник за измерване на емпатията и скала „Агресия“ от въпросника за измерване на агресия и депресия. И двата теста показват достатъчно добри коефициенти на надеждност по Алфа на Кронбах. За оценяване на способностите за емоционална лицева перцепция са използвани 6 фотографии на човешки лица от FACES база данни, изразяващи базисните емоции щастие, страх, изненада, гняв, отвращение и тъга.

Броят на изследваните деца е напълно достатъчен за този тип проучвания.

За обработката на суровите данни са приложени адекватни статистически методи.

Трета глава представя резултатите от статистическите анализи на получения богат емпиричен материал. Анализът на резултатите е направен професионално, много подробно, коректно и е онагледен с достатъчно подробни и информативни таблици и диаграми.

Заклучителната част на дисертационния труд предлага обобщен интерпретативен анализ на получените резултати в контекста на натрупаните знания и емпирични данни от по-рано проведени релевантни изследвания, който анализ се отличава с коректност и изследователска етичност. Добро впечатление прави обсъждането на тяхното приложение в психологичната теория и практика. Направените изводи са изцяло базирани на получените емпирични данни. Приносните достижения на дисертационния труд са адекватно и коректно представени.

4. Критични забележки и препоръки

Нямам съществени забележки към докторанта. Изследванията в дисертацията са изпълнени на професионално ниво и са представени напълно в съответствие с изискванията на съвременните международни стандарти. Разработеният проблем илюстрира възможностите за продължаване и бъдещи по-задълбочени проучвания в това направление.

5. Автореферат

Авторефератът на дисертационния труд релевантно представя неговата структура и съдържание.

6. Заключение

Представеният дисертационен труд проучва актуален психологичен проблем. Теоретичната рамка е построена професионално, анализът на получените резултати е коректен и приносите са с научно и научно практическо приложение.

Това аргументира решението ми убедено да гласувам, на докторант Ива Иванова Копринкова-Илиева да бъде присъдена научната и образователна степен „доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки. Професионално направление 3.2 Психология (научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“).

17 септември 2020 г.

Изготвил становището:

/проф. д-р Иванка Асенова/